

Leder

Brunnberg Nyt takker af for i år!

Efter den første udgivelse i efteråret fik vi et stærkt indtryk af, at bladet blevet taget i mod med stort engagement og interesse, og vi håber selvsagt, at dette fortsætter i 2016.

Som det ses i denne årets sidste udgivelse, er der stor variation af indholdet i bladets artikler, hvilket netop har været vores ønske med bladet – der er plads til både politiske, debatterende og velovervejede samt mindre seriøse og lettere tilgængelige indslag. Ligeledes har vi et stærkt ønske om, at generationerne på tværs får deres stemme i bladet.

Således opfordres alle i Brunnberg til ikke at tøve med at kontakte Bo og mig, hvis I har noget på sinde – være det sig en ny svensk opskrift, røverhistorier, eller jeres mening om tilstandene i vores lille by .

Rigtig god jul og godt nytår!

Celine

Jespers nytårsord

Mens vi venter på sneen i Brunnberg, kan vi se tilbage på en våd og knotfyldt sommer, og håbe på at næste år byder på en lang hvid vinter og varm sommer.

Byen har summet af aktivitet, således står en næsten færdig hytte klar nede ved søen bygget af Hans med god hjælp fra mange. Jeg er sikker på, at det vil bringe glæde for alle brugere af byen, både som omklædning og social samlingspunkt. Vejen til søen er desuden lavet med ny belægning, således at man ikke længere falder forover på cyklen lige inden den lille bakke opad inden søen nås.

I den anden ende af byen er Nils i fuld gang med at skabe et vaskehus i det gamle skur, hvor græsklipperne holdt, garagen er ryddet for gamle Volvo dele og andre remedier som over årtier er samlet sammen, fra en tid hvor det altid var rart at have et ekstra rat til en Amazon liggende, så der er sjældent pænt indenfor. Vaskehuset vil forhåbentligt kunne indvies enten i slutningen af 2016 eller året efter efterhånden som de mange opgaver færdiggøres.

Langtidsudlejningen af Skogstationen er endnu ikke lykket, det kan være vi må justere lidt på aftalen, men det må vi snakke om på næste generalforsamling, om alle omstændigheder skal det virke lidt endnu som vaskehus.

Grøften ned igennem byen er blevet rensset og gravet ud, der var flere huse herunder Digersberg og Orren som har haft fugtproblemer i kælderen, så vi valgte at få gravet og rensset grøfterne her i efteråret.

Økonomien er ikke i år blevet belastet af specielt tunge driftudgifter, så foreningens kasse er i god form.

Året bød endelig på en ekstra ordinær generalforsamling med et sæt helt nye vedtægter, som Peter F og Thomas har knoklet med igennem længere tid, jeg glæder mig til over nye styreform, og føler mig overbevist om, at når vi blot slipper alle byens ressourcestærke kræfter fri, så for vi et levende og engageret Brunnberg til glæde for alle.

Jeg vil i øvrigt gerne takke alle for den gode stemning og gensidige respekt som årets ekstraordinære generalforsamling bød på trods vanskelige beslutninger. Den slags gør, at man allerede glæder sig til næste generalforsamling.

Uanset sneen eller mangel på samme glæder jeg mig til at holde jul i Brunnberg, og forhåbenligt se rigtig mange af jer, til jer, der bliver hjemme i år, ønsker jeg en rigtig glædelig jul og godt nytår

Skogstationen.

Af Amalie, (Kajan)

Efter at have kørt utallige kilometer gennem Sverige, åbner man bildøren og fylder sine lunger med den rene klare Brunnberg-luft, som dufter af skov, gran, fyr, birk og blåbær. Det er som om, hele kroppen i løbet af et åndedrag finder ud af at nu, NU er det endelig ferie.

Efterhånden bliver husene fyldt, og venner og bekendte mødes igen efter nogle måneder eller måske efter et helt år. Et af de steder dette sker, er i skogstationen. Her mødes man, drikker en øl eller en cola, spiller bordtennis og snakker om stort og småt, og om hvad der er sket siden sidst. Det lyder banalt, og når jeg hjemme i Danmark fortæller, at nu tager jeg altså til Sverige for at sidde i et gammelt hus langt, langt inde i en skov, hvor der ikke er internetforbindelse, kan jeg godt selv høre, at det lyder underligt. Det føles bare ikke underligt – snarere tværtimod. For hvor ofte er man egentligt sammen med sine venner uden samtidigt at være tilgængelig for resten af verden på facebook eller Instagram? Lige gyldigt om man er 10 år eller 25 år er det rart, at være sammen med dem man rent faktisk er sammen med. Rart at være sammen om at bage kager, fortælle historie eller spille musik. Når jeg kommer hjem til Danmark sker det, at jeg sidder i et selskab hvor alle har deres mobil liggende fremme. Så tænker jeg tilbage på hvor fedt det er, når facebook ikke er inden for rækkevidde, og glæder mig til at sidde med mine venner i det gamle hus langt, langt inde i skoven.

Hallas hushistorie.

Halla, som er beliggende i Brunnbergs nordvestlige hjørne, er et af byens "nye" huse. En af byens "fædre", Palle Thestrup opførte huset til eget brug i 1977, dvs 4 år efter omdannelsen til "danskerby".

Det er måske mere korrekt at skrive "genopførte", idet huset i mange år havde tjent som vaskehus i Grönklit. Den, i Brunnberg kendte tømrer/entreprenør Sigge, stod for demontering af huset og genopførelsen på den sokkel, han også stod for at anlægge.

Udover at huset blev genopført, blev det også renoveret og ført op til tidens standard, både mht. indretning og isolering, ligesom der blev opført en garage ved "hovedvejen" langs Hemsjön.

Thestrup brugte huset i nogle år, indtil han døde. Herefter benyttede enken Sigrid Thestrup huset i nogle år, sjældnere og sjældnere, indtil hun i 1993 solgte til naboerne Hanne og Byron. De ejede huset indtil 2014, hvor de solgte til de lykkelige nye ejere, Mette og Peter.

Vor vej til Brunnberg.

Vor rejse mod købet af Halla startede i 1991, hvor Peter havde fundet ud af at hans daværende arbejdsgiver B&W Energi havde et hus (Skolan) i Sverige, man kunne leje for et meget fornuftigt beløb.

I februar var der en ledig uge i underetagen, som blev booket. I denne uge var der en gevaldig snestorm, som udover rigelige mængder sne også viste Brunnberg fra den barske side.

I juni 1993 inviterede Peter sin nye kæreste Mette med på sommerferie til det skønne Brunnberg. Ankomsten til Brunnberg midt i juni, skete i 4 graders varme og snevejr, kun medbringende sommertøj. At fyret tilmed var gået i stykker, gjorde det ikke bedre og efter 5 kolde dage, blev Skolan efterladt med en sætning i gæstebogen: "ALDRIG mere Brunnberg".

Denne holdning varede i et par år, indtil en film om bævere i planetarieret, fik os til at tænke på, om der mon stadig var disse sjove dyr ved Kvarnsjön. Vi *kunne* jo *prøve* en gang til!. Skolan blev booket. Vi havde den skønneste ferie og Brunnberg gik i blodet på os. Derefter blev det til 6 ferier i Skolan inden Peter skiftede job, og derfor ikke længere kunne leje denne.

På den sidste ferie i Skolan, spurgte vi Stig Olsén om han vidste om nogle af husene blev lejet ud. På Stigs egen facon, kom han ad omveje frem til, at Hanne og Byron vist havde talt om at de måske, eventuelt ville leje Halla ud.

Hanne blev kontaktet, og lykkeligvis blev den næste ferie aftalt. Siden da blev det

til 36 ferier som lejere i Halla, inden det i påsken 2014 var tid til at låse døren op som ejere for første gang.

Peter(Halla)

Billede; 1983 - Stig og Torben (Tjåderen) hjælpes om at fylde halm bag på traktoren, med hjælp fra to børn fra byen, et eksempel på de fælles værdier byen har haft, og skal have igen.

Fælles værdier og forpligtelser

Af Nils (Tjåderen)

I en by som Brunnberg, har man et fælles ansvar overfor byen. Ikke kun husejerne, men også deres børn, da det rent faktisk er dem der kommer til at overtage byen i fremtiden. Et eksempel der blev fremhævet var det nye vaskehus, der skal bygges fra næste sommer. Det forventes af alle giver en hånd med. Selvfølgelig skal alle ikke hjælpe med at bære tunge byggematerialer el. lign., men man skal være villig til at hjælpe efter evne. Intet af byggeriet vil foregå uden en opsynsmand, der ved noget om byggeri og har indsigt i projektet.

Man kan tage et kig på det nye fælles hus ved søen, hvor flere af byens indbyggere hjalp til projektet, også dem der ikke nødvendigvis var håndværkere el. lign., og som blev instrueret af de mere erfarne. Det hus repræsenterer altså på en måde de værdier som Brunnberg bør bygge på.

Sådan oplevedes den ekstraordinære Generalforsamling af 'en ung'

Generalforsamlingen blev holdt i Jespers' (Stigs hus) firmalokaler, i Helsingø. Der var fint rigget op med kaffe, kage og øl.

Hvad sket der til generalforsamling?

Grunden til denne ekstraordinære generalforsamling, var en ændring af de gamle vedtægter. Alle nye paragraffer blev gennemgået og der blev holdt en demokratisk afstemning af de mest væsentlige ændringer. Afstemningen foregik ved håndsoprækning, og et forslag kan kun vedtages, hvis 2/3 stemmer herfor. Til trods for lidt forvirring i starten om hvad der blev stemt om, var afstemningsmetoden hurtig og nem, så der ikke blev brugt lang tid på skriftlig afstemning. Undtagelsen var dog, når der skulle stemmes om mere ømtålelige

sager, og der blev ønsket en anonym afstemning. Under hele forsamlingen var der plads til at alle kunne komme med input og kommentarer, og dem der ville sige noget blev hørt.

I de nye vedtægter var der bl.a. forslag om hvordan og hvornår, formænd og medlemmer af de 4 udvalg blev valgt.

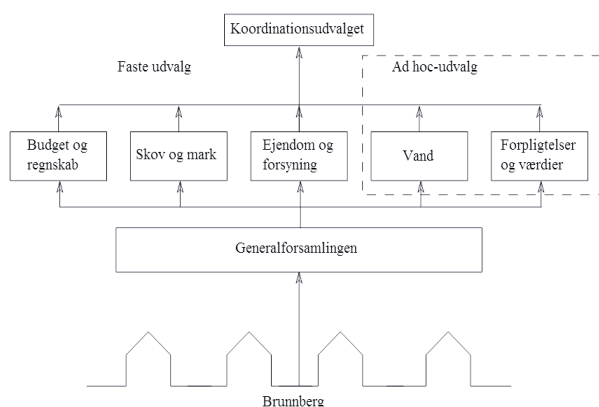
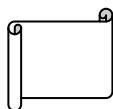

Illustration af Sebastian (Svalan)

Udvalgene skal hver især sørge for deres ansvarsområder, og at der bliver fremsat et budget til koordinationsudvalget, som sørger for at det bliver dækket af det fælles kontingent.

Generelt var der en god stemning til mødet, dog med en smule opthed diskussion, men ikke så slemt at alle ikke var på god fod til slut. Jeg vil opfordre alle de unge i byen, til at deltage i den næste generalforsamling (hvis muligt), da det ikke kun er jeres forældres by, men også jeres.

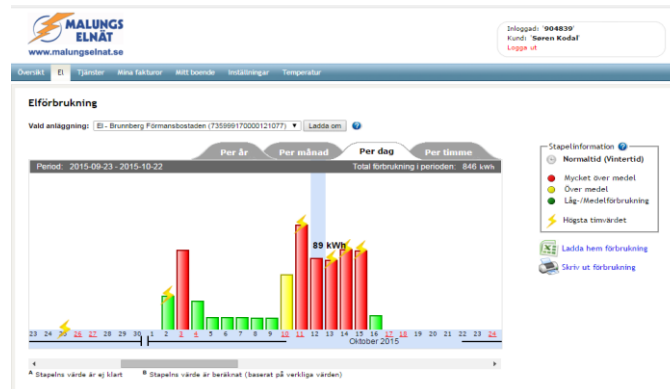
Alexander Lykke (Tjæderen)

Se dit EL forbrug i Brunberg

På MalungsELnät's hjemmeside (se link nederest i artiklen) kan man se sit EL forbrug time for time, dag for dag og meget mere. Før man kan komme ind og se sit eget hus, så skal man kontakte Malungs EL net på følgende mail adresse kundservice@malungselnat.se og bede om at få adgang. Jeg fik et "Användarnamn" og et "Lösenord" og med det i hånden kunne jeg se mit forbrug.

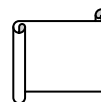
Nedenstående eksemple er fra FORMANSBOSTADEN – grafen viser vores EL forbrug før og i efterårsferien på dagsbasis.

Ved at gå ind og kontrollere mit forbrug, kan jeg nu videre mig helt sikker på, at jeg ikke har glemt at slukke for en radiator eller lignende. Jeg syntes det giver en tryghed.

<http://www.malungselnat.se>

Søren Kodal (Formansbostaden)

Bog anmeldelse

"Gårdar och folk på Malungs Finnmark, 2013".

Vibeke (Kråkan)

Risåsen Västra gården, "Där väst". Fotot är från 1930-talet.

År 1909 flyttade familjen från Där Väst i Risåsen och bosatte sig i Avradsberg. Johannes hade köpt gården Fall samma år. Risåsen behölls och brukades fortfarande.

En egendomlig huskar berättelse i hon fick bevittna när hon Husbonden var drabbad av något det var fört med honom kunde.

"**Mormor** Anna Persdotter var född 1869 på gården **Täppa i Brunnberg**, Ekshärad. Täpp Anna benämndes hon, alla från den gården benämndes Täpp, alla från den gården Täppa fick heta Täpp före tilltalsnamnet.

Annas far Per Larsson född 1833 "Täpp Pelle" härstannade på fadernet från Per Pålsson Hakkarainen från Savolax i Finland. Åtskilliga finska släkter var indgifna bl.a. Karjalainen och Havuinen..."

Det kan man læse i en beretning om **Hildegard** Johannesdotter (f. 1897), som var datter af Anna Persdotter og Johannes Larsson. De flyttede fra Rysjömäkk to km nord for Avradsberg til en gård på Risåsen i 1898, der bar navnet **Där Väst**.

Hildegard var en meget livlig pige i en stor søskendeflok. De to andre gårde på Risåsen var **Pellestuga og Meckelstorp**. De var også fulde af børn, så der var nok af kammerater i nabolaget. Hildegard gik i skole i Brunnberg, en skolevej på fire kilometer i al slags vejr på en dårlig og ufremkommelig sti: "Vad som var slemst med Brunnbergskolan var skolvägen. Vintertid kom det oftest meget snö och då fick barnen pulsa fram i djup snö 4 km. Det fanns ingen egentlig väg till Brunnberg, bare en gångsti." Da Hildegard var lille var hun som sagt meget livlig og pilfingret. Hun elskede at lege med fars hammer og slå søm i al ting. Så blev det alligevel for meget for far Johannes, så han sømmede Hildegards kjole fast i køkkengulvet.

Da Hildegard var 12 år flytter familien til Avradsberg till Huset Fall, hvor Hildegards mor Anna selv som ung havde være pige i huset.

Mor Anna har sagt, at hun som 18 årig fik besøg af Johannes på et såkaldt "nattfrieri". Det var helt almindelig skik og brug, at drengene gik på natlige besøg hos pigerne. "Han var en snäll och fin pojk och han kom tillbaka många gånger". Hun blev da også gift med Johannes.

BRUNNBERG NYT

Vinter 2015

Beretningen om Hildegard og hendes familie kan man læse i afsnittet om **Avradsberg** i bogen **Gårdar och folk på Malungs Finnmark**, som udkom i efteråret 2011. I 2013 tryktes et nyt oplag.

Den bog, jeg sidder med, er fra dette andet oplag. Jeg købte den i Leisme Pers stuga på Rihimäkki en søndag i sommeren 2013, hvor Paul og jeg fik kaffe og hjemmebag hos de to søstre Dagny og Margit fra Avradsberg. I bogen kan man også læse om Dagnys mange aktiviteter i den lille by midt inde i den store skov. "**Dagny** sydde skinnhandskar i hemmet, hade hand om posten, senere skolbespisningen och biblioteksfilial. Hon arbetade med skogsplantering och röjning åt kommunen och Stora skog. Har varit aktiv i Lejsme Pers förening sedan starten 1976".

Fotografi af Dagny på sit postkontor.

Bogen er resultatet af et omfattende og imponerende indsamlingsprojekt igangsat af **Dokumentationsgruppen för gårdar och folk på Malungs Finnmark**. På lidt over 500 sider skildres gårde og personer i byerne Lisskogsåsen-Granberg, Östra Näsberg, Avradsberg, Avradstjärn, Andersviksberg och Tyngsjö. Det er en fantastisk bog fyldt med detaljerede fortællinger om Finnmarksfolket.

Hvert kapitel i bogen handler om en by med opland og oplister en komplet fortegnelse over gårde og huse det pågældende sted. Der er helt nye fotografier af alle huse og gårde. Under hvert hus og gård er samtlige beboere kronologisk ordnet. Og der er kort indtegnet med husene og gårdene. Derefter følger de personlige beretninger.

Det er fotografier, breve, interviews, små artikler, genoptryk m.m., som giver et meget levende indtryk af livet i Tiomileskogen.

Stig Olsén

I kapitlet om Östra Näsberg støder vi på en kendt Brunnberg person, nemlig Stig Olsén. Der er et billede af det hus, han boede i som barn. Nu lægger Paul og jeg mærke til det hver gang, vi kører forbi på vej til E45. Det er det hus med en portal i stakittet foran huset. Huset er i bogen benævnt Öa Nedre Edvins efter Stigs far Edvin Olsén.

I en beretning fra "1940-talets Östra Näsberg" læser vi om vinterlivets børneleg med sparkstøttinger, og her ser vi Stig som stor dreng: "Vintertid åkte vi **Sparktåg** från

Berg, genom byn, förbi Hagen och enda ner till Kölbäcken. **Stig Olsén** som var störst, stod längst bak och sparkade på. Det blev snart hög fart och hele tåget susade genom byn. Efter färden var det bare att ta sin spark och gå up till Berg för en ny åktur".

Det skal lige nævnes her, at Berg var det hus, som senere blev til Lamagården og bosted for Holger og Antonia. De kom til Berg 2003; før dem boede der en anden tysk familie.

Det daglige slid.

Ja, bogen er en guldgrube af information om, hvordan man levede og overlevede i Tiomileskogen. Det var hårdt arbejde fra morgen til aften for både voksne og børn. Når børnene ikke gik i skole, skulle de hjælpe til på gården med alt. Man var stor set selvforsynende, og mange beretninger beskriver i detaljer om, hvad man gjorde og hvornår på året. Såning, høbjergning, høst, malkning, køer på græs, slagtning, bagning, syltning og saltning til forråd. Tunnbröd bagte man to gang om året. Runde med hul i midten, som blev sat på en pind i loftet.

Tiomileboerne havde, så vidt jeg kan læse, et liv uden den store fattigdom og sult. Med hårdt slid lykkedes det dem at oppebære en god tilværelse med god nærende mad.

Til bryllup og jul fik man ekstra god mad. Til jul blev julegrisen slagtet og der blev bagt peberkager.

Men en stor ulykke var det, hvis en kone blev enke med mindreårige børn. Der er f.eks. en beretning fra **Lisskogsåsen**, hvor sønnen genfortæller faderen Olav Nilssons, f. 1902, beretning om, hvordan livet gik videre i en familie, hvor faderen forulykkede i timmerskogen som 42 årig, og moren blev alene med 7 børn: "Det var mor som fick slita ont för att hålla hushållet vid liv. På vintrarna skulle hon karda och spina ull till en vadmalsväv, ty vi skulle ha nya vadmalsbyxor tills vi skulle börja skolan på hösten. Så skulle det vara strumpor och vantar, så mor fick göra långa dagarbejde, från 6 på morgon till 9 å 10 på kvällen. Men vi hade tre kor,

BRUNNBERG NYT

Vinter 2015

häst och får så mat hade vi. Vi hade också en gris och fisk fans det gott om i alle vatten." Olav fortæller også om jagt på elg, tjur og harer. Og så var der jo også bærplukning. I Tiomileskogen hed hjortron sjovt nok for os danskere multer på dialekten.

Logistik.

Man gik og gik i Tiomileskogen. Skulle man noget, gik man. Vejene som vi kender dem,

begyndte først så småt at blive anlagt fra 1930'erne og frem. Der var gangstier mellem byerne, mere eller mindre farbare. Skolestier og stier til køer og får på græs.

Der er dramatiske beretninger i bogen om "likfärder" og om besværlige transporter af syge til sygehuset i Mora. En gyserhistorier er den, hvor **Andreas i Kråka** i nærheden af **Avradstjärn** kommer ud for en ulykke i 18 års alderen den 23. januar 1913.

Andreas var med ude i skoven og kørte tømmer hjem, siddende på tømmerlæsset. Hesten snubler, og Andreas bliver klemt under træstammerne. Først blev lægen tilkaldt, som indså, at han intet kunne gøre, og at det derfor var nødvendigt at bringe den forulykkede til sygehuset i Mora: "Eftersom det inte fanns någon väg till Västra Finnmarken måste hans far Jan köra med häst och släde till Sågens järnvägsstation, en sträcka på drygt 3 mil. Nästa transport var tio mil med tåg. Läkaren hade lyckats få bud till Malung och vid Brintbodarna anslöt en sjuksyster

för att vara med den sista biten på tåget fram till Mora dit han anlände sent på eftermiddagen efter olyckan".

Andreas overlevede! Og der er et fotografi i bogen af ham som selvsikker 19 årig i stadstøjet med korslagte arme.

Lulla.

Hildegards mor **Anna** var god til at lulla. Det havde hun lært af sin mor Sara, som var en sand mester i den kunst. Annas bror Arne sagde: "att när hon stod öster om ladugården och lullade på korna, hördes det lång väg". Anna gick vall med korna. En vallflicka var hyrdepige. De anvendte en særegen form for råbesang lulla for at holde sammen på kvæget og for at lulla til de andre piger, som var ude med kvæget på de andre bakketoppe langt borte.

For en del år siden hørte jeg en gammel **optagelse** af disse kopigers sang. De var optaget i marken af en svensk folkeminddeforsker, som tog ud i landskabet og opsøgte disse vallflickor. De sang fuldstændig rent med åbne afslappede strubehoveder. Det sagdes, at sangerne på **Operaakademiet i Stockholm** misundte pigernes uforfærdede tilgang til, hvad en stemme kan præstere. Lulla lyder kraftigt og højt

på grænsen til falset, spændende over hele toneregisteret.

Det er ikke lykkedes mig at finde noget om lulla på nettet. Jeg må undersøge det nærmere og måske kan jeg finde nogle af disse optagelser. Det har jeg til gode efter at have læst i *Gårdar och folk i Malungs Finnmark*, som har været en rig fornøjelse for mig at stifte bekendtskab med.

Bogen kan lånes i Sverige på biblioteket, men i Danmark er der ikke købt et eksemplar.

I er velkomne til at komme forbi Kråkan og kigge i bogen. Og måske findes der flere eksemplarer af den i Brunnberg.

Eller den kan bestilles gennem Leisme Pers stuga, eller boghandelen i Malung.

Kulinarisk specialitet

Korv med räksalat à la Masterchef

af Morten Darville (Boa) & Celine Lykke (Tjädern)

Vi kan næppe overbevise nogen om, at Värmland byder på synderligt meget, der så meget som nærmer sig en kulinarisk oplevelse. Svenskerne formår i den grad at sammensætte retter, som ingen troede mulige – den mest oplagte er naturligvis den uundgåelig korv med räksalat. Vi elsker at grine af den, og på trods har vi personligt set et utalt af Brunnbergs borgerne nyde denne traditionelle "ret".

Traditionen tro tager mange fra byen ned og besøger Malung under Dansbandsveckan i uge 29. Oplevelser herfra kan naturligvis fylde sin helt egen avis, men vigtigst for dette indlæg er, at man også her kan få den omtalte hotdog – denne består dog mest i mayonnaise og en enkelt tvivlsom reje eller to.

Dette førte således til, at en del af "de unge" fra byen samledes i efteråret, hvorved Morten (Boa) og Amalie (Kajan) formåede at lave tre gourmet-udgaver af rejesalats-hotdoggen. De var en enorm succes, og utvivlsomt Masterchef værdig, hvorfor denne artikel skal ses både som inspiration og ikke mindst en stor opfordring til andre om at gøre kunsten efter.

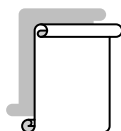
Den nordiske bestod af svinepølse, engsyre emulsion, grønlandske rejer, brændte perleløg og rød skovsyre.

Den franske var andepølse, skalotteløg, kammuslinger og estragon emulsion.

Den spanske var en krydret pølse, gambas rejer, grillet og syltet rød paprika, aioli med røget paprika og kørvel på toppen.

Alle i hjemmelavet fuldkorns pølsebrød.

Vi håber, I vil tage dette meget lidt alvorlige og ligeså lidt politiske indslag til jer – og ellers er de svenske tankstationers udgave jo heller ikke værst.

Landskabspleje

Af Peter Thorsen (Fallåsen)

***"Fagra små blommor där bjuda till
dans,
Vil du, så binder jag åt dig en krans".***

*Hymne til slåtterängen.
Vers fra svensk folkevise*

Zelma og Liva i blomstermarken

Om høslætseng, naturpleje og myndighedsplaner for Brunnberg.

En af de ting vi gennem tiden vel nok har været mest enige om i byen er, at vi skal værne om vore landskabelige herligheder. Det indgår også i vor målsætning for "Drift og pleje af mark og skov". I målsætningen udtrykkes det således:

"Landskabet i og omkring byen skal holdes åbent således, at de eksisterende vide udsigter kan bevares. Høslæts-markerne skal fortsat slås, således at den vilde eng- og overdrevsflora i videst muligt omfang bevares."

Disse bestræbelser er i fin overensstemmelse med Kommunens og Länets planlægning og anbefalinger for Brunnberg.

De vigtigste punkter i landskabsplejen er, at holde uønsket træopvækst nede og at pleje de værdifulde blomsterrige "slåtteränge" ved at slå og fjerne høet. Det sidste er vigtigt hvis vi vil bevare den smukke varierede og værdifulde (sjældne) flora, som er resultat af mange års traditionel høslætsdrift. Hvis høet/græsset ikke fjernes, ophobes der over nogle år så meget næring i jorden, at aggressive græsser og urter tår over og kvæler den fine "lyskrævende flora".

Dette faktum, at høet bør fjernes, fremgår også af både Naturvårds- og Kulturmiljøvårdsplanerne, som er 2 af de 3 plandokumenter som er gældende for Brunnberg (se nedenfor).

Den fine flora er altså især knyttet til de af vore markområder som har "mager, udpint" jordbund. Det er fra disse delområder det er særligt vigtigt, at fjerne høet efter slåningen.

Hø eller hakkelse.

Hidtil har landskabsplejen ikke været noget problem. I generationer er høet blevet slået og anvendt som nødvendigt vinterfoder. Men uden dyrehold og med

de aktuelle problemer med lokal afsætning af vores hø – er situationen ændret. I det forgangne år er vi ikke lykkedes med, at få opsamlet og afsat høet. I stedet har

Mads Berglund måttet slå alle arealerne med slagleslåmaskine som findeler og efterlader høet som "gødning" på marken. Til næste år må vi (Udvalget for mark og skov) mere ihærdigt forsøge at få afsat vores hø.

Vi får nok brug for hjælp til at finde en fåreholder el.lign. som har brug for dyrefoder.

Lokale kontaktmuligheder kan være: Landboforeningen (LAR – som har formidling "Bete.se" vedr.afgræsning og foder), Naturskyddsföreningen og Länsstyrelsen (gratis rådgivning om landbrug& landskabspleje) – eller vi må annoncere i lokalblade.

Hvis vi ikke kan få afsat høet, kan vi som en minimumsløsning slå de mest værdifulde engområder korrekt med finger- eller skiveklipper – med efterfølgende fjernelse af høet, som eventuelt kan køres i skoven. Øvrige høenge kan så eventuelt slås med slagleslå-maskinen.

I foråret bør vi nok tage kontakt til Värmlands Län, for at udnytte deres tilbud om gratis råd og vejledning om praktiske løsninger på vore aktuelle problemer.

Samtidig kan Länet så på stedet udpege de områder hvor vi i særlig grad skal passe på værdifuld flora.

- og lidt om planlægningsbestemmelserne som er gældende og relevante for bebyggelsen og landskabet i Brunnberg By.

I forbindelse med overvejelserne om den fremtidige landskabspleje, har jeg ajourført en oversigt over den gældende planlægning som berører/omfatter Brunnberg.

Länets og Kommunens planlægning.

Generelt er det således, at Länsstyrelsen (Karlstad) er ansvarlig for jordbrugsplanlægningen og naturbeskyttelsen. Mens Kommunen står for hovedparten af den øvrige lokale planlægning, herunder bebyggelse og kulturmiljø.

Länsstyrelsen har en speciel afdeling som tilbyder gratis rådgivning m.h.t. "Natur- och kulturvärden i odlingslandskapet". Det retter sig nok ret præcist mod os og vort landskab i Brunnberg. Om der er noget at hente, kan jo komme an på en prøve. Råd og vejledning, og evt. formidling af nyttige kontakter kan jo ikke skade.

Områdebestemmelser, Hagfors Kommun 1995.

Svarer til en dansk lokalplan. Planen er bevarende af karakter, tinglyst på alle ejendomme, og bestemmer, at der kræves kommunal tilladelse til:

- ændring af facade- og tagmateriale samt farve på bygninger,
- ændring af vinduer, døre, skorsten o.lign.,
- nedrivning af bebyggelse, samt
- større terrænændringer og fældning af karaktertræer i byområdet.

Kulturmiljøvård. Oversiktsplan. Hagfors Kommun 2000.

Planen er en del af en national strategi for bevaring af kulturhistoriske miljøer af national, regional og lokal betydning. Brunnberg er udpeget som særligt værdifuldt "kulturmiljø".

Byen indgår med beskrivelse som område K8.

Udover bygningsmiljøet, rummer området "høga naturvärden, riksintresse: NO3 – bevarende värd ängs- och hagmark".

Med baggrund i de store naturværdier har Länsstyrelsen foreslået Brunnberg som "Natura 2000-område – och att området även får status som

riksintresseområde "(er det stadfæstet?)

Planen understreger vigtigheden af, at markejereren (byen) er bekendt med naturværdiernes karakter og udbredelse – samt vigtigheden af, at høet fjernes fra slåtterängene.

Naturvårdsplan. Hagfors Kommun 2013.

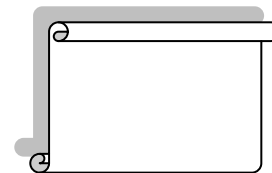
Planen udpeger områder i kommunen med særligt "høga naturvärden". Brunnberg er beskrevet under "Objekt 34: Odlingslandskapet" – som værende "nationalt värdifuld ängs- och betesmark". Byen og landskabet er grundigt beskrevet og der konkluderes opsamlende:

"För att bevara de höga naturvärdena måste markerna hävdas och brukaren vara noga

med att forsla bort hö för att inte gödsla markerna".

Kommunen vil/skal virke for at Brunnbergs landskab får en holdbar beskyttelse og at der

etableres lokale netværk til fremme af naturbeskyttelsen.

***Kærlig hilsen og godt nytår
til alle***

Redaktionen

Celine Lykke Sørensen

celinelykke@gmail.com

Bo Gottlieb

bo.gottlieb@get2net.dk